

Розділ 1

Це було невеличке містечко коло маленької річки та маленького озерця в невеликій північній частині штату на Середньому Заході. Довкола не було аж стільки лісів, щоб вони застувати місто. А втім, і містечко було не таким великим, щоби не проглядались і не відчувались ліси чи не пахло ними. Містечко рясніло деревами. А тепер, коли настала осінь, — пожухлою травою та змертвілими квітами. І рясніло парканами, по яких можна було гасати, і хідниками, якими можна було кататися на роликах, а ще там з'явив величезний чорторій, в який можна було із лементом скочуватися клубком. І містечко рясніло...

Хлопчаками.

І було надвечір'я Геловіну.

І двері всіх будинків були зачинені від студеного вітру.

І містечко було залите прохолодним сонячним світлом.

Аж нараз день добіг кінця.

З-під кожного дерева виповзли і розбіглися по всьому містечку нічні померки.

За дверима всіх будинків здійнялася мишача шамотня, затамовані окрики, замерехтіли-замиготіли світелка.

За одними з таких дверей тринадцятирічний Том Скелтон зупинився і прислухався.

Вітер надворі ховався у кожному дереві, нишпорив хідниками, не полишаючи слідів, наче кіт-невидимець.

Том Скелтон стріпнувся. Всі розуміли, що вітер цієї ночі особливий, а морок прибрав особливого відтінку, позаяк був вечір напередодні Дня

Всіх Святих. Все здавалося вирізаним з м'якого чорного оксамиту, або ж навіть золотого чи помаранчевого. Дим клубочився з тисяч димарів — достоту як плюмажі похоронних процесій. З кухонних вікон линув гарбузовий дух — від порізаних гарбузів і печених пирогів.

Крики за зачиненими дверима будинків ставали все гарячковішими, а хлопчачі тіні вже щодуху металась за вікнами. Хлопці були ще не повністю вдягнені, з густими мазками фарби на щоках: осьде горбань, а онде велетень-недоросток. На горищах ще й досі крутилися веремії: все літало переверти, замки на старезних скринях збивалися, а самі скрині спішно тельбушили у пошуках костюмів.

Том Скелтон нап'яв свій кістковий костюм.

Він щирився на всі зуби, розглядаючи хребет, огруддя та колінні чашечки, нашиті білими нитками на чорну бавовну.

«Оце пощастило! — подумав він. — Яке влучне ім'я! Том Скелтон. Чудове ім'я для Геловіну! Всі дражнять тебе Скелетом! І що ти вдягнеш?

Костомахи.

Бац! Зачиняючись, грюкнули вісім вхідних дверей.

Вісім хлопчаків гуртом перемахнули через клумби, перила, безживну папороть та кущі, приземлившись кожен на своєму власному вигладженому моріжку. Галопуючи, кваплячись, хтось хапав останнє простирадло, хтось поправляв останню маску, а декотрі нацуплювали чудернацькі, схожі на грибні шапки, капелюхи чи перуки, і всі волали як на гвалт, коли вітер квапив їх, штовхав у спину — то щиро йому радіючи, то обсипаючи страшними хлопчачими прокльонами, коли маски спадали, перехняблювалися чи забивали ніздрі гарячим мусліновим духом, схожим на собачий віддих. Або ж просто дозволяючи щонайщирішому захвату від того, що вони живі та ще й на вулиці посеред ночі, наповнювати їхні легені повітрям, і кричати, кричати, і ще раз... кри-и-ича-а-ати!

Вісім хлопчаків налетіли один на одного на перехресті.

— Ось і я: Відьма!

— Людиномавпа!

— Скелет! — прорік Том, якому кістки розпирало від сміху.

— Гаргуля!

— Жебрак!

— Смерть власною персоною!

Бац! Хлопчаки стріпнули головами після зіткнення: всі на сьомому небі від щастя, замурзані, в плутанині рук та ніг, під світлом вуличного ліхтаря. Розгойдуваний вітром електричний ліхтар гудів, як соборний дзвін. Цегляні стіни будинків обабіч вулиці перетворилися на дошки розхитуваного п'яного корабля, який то виринав на світло, то занурювався у темряву.

За кожною маскою ховався хлопчак.

— А ти хто? — тицьнув у когось Том Сkelтон.

— Не скажу. Таємниця! — вигукнула Відьма, перемінивши голос.

Усі розреготалися.

— А ти хто?

— Мумія! — вигукнув хлопчина, сповитий у ветхе пожовтіле ганчір'я і схожий на величезну сигару, що дибуляє нічною вулицею.

— А хто це?

— Не гаймо часу! — відказав Хтось — ще одна Таємниця, Прихована Мусліном і Фарбою. — Круть-верть або смерть?!

— Ага!

З криками та завиваннями хлопці, наче веселі чортенята, чкурнули галасвіта — тільки не хідниками, — злітаючи у повітря над кущами і ледь не падаючи на гавкучих собак.

Аж раптом посеред цієї товкотнечі, сміху, гавкоти вони наче наштовхнулись на велетенську руку ночі та вітру, і ще чогось лиховісного, і... за-вмерли, як укопані.

— Шість, сім, вісім...

— Не може того бути! Полічи-но ще раз.

— Чотири, п'ять, шість...

— Нас повинно бути *дев'ятеро*! Когось нема!

Вони взялися принохуватися один до одного, мов наполохані звірята.

— Нема Піпкіна!

Як вони дізналися? Всі обличчя були приховані під масками. Та одна-че, одначе...

Вони зачули його відсутність.

— Піпкін! Таж він ніколи в житті не пропускав Геловін. Який жах! Гайда!

Враз розвернувшись, вони помчали спершу по-собачому, а відтак клусом брукованою вулицею, наче листя, звіюване буревієм.

— Осьде його дім!

Вони завмерли, наче з каменю виточені. То насправді був будинок Піпкіна, але у вікнах бракувало гарбузів, на ґанку — кукурудзяних качанів, та й не було помітно привидів, що прозирали б крізь тьмаве скло мансарди.

— Божечки, — зронив хтось. — А раптом Піпкін захворів?

— Та який же Геловін без Піпкіна!

— Ніякий! — застогнали всі.

Тоді хтось жбурнув яблучко «ранетку» у двері будинку Піпкіна. Воно ледь чутно цюкнуло, так наче зайчик вдарив у двері лапкою.

Вони стояли і чекали, наче чорні хмари, невідь-чому посмутнівши. Думали про Піпкіна і Геловін, який міг обернутися на гнилий гарбуз із погаслою свічкою, якщо, якщо... якщо Піпкіна не виявиться вдома.

Ну ж бо, Піпкін! Виходь і *рятауй* Ніч!

Розділ 2

Чому вони чекали і чому так переполохалися через якогось одного хлопчачака?

Тому що...

Джо Піпкін був найчудовіший хлопчак на всьому білому світі. Найчудесніший хлопчак на всьому білому світі, який будь-коли падав з дерева, а тоді аж за боки хапався від реготу. Найкращий хлопчак на всьому білому світі, який випереджав усіх на біговій доріжці, а потім, уздрівши друзів за милю позаду, раптом зашпортувався і падав, чекаючи, доки його наздоженуть, щоби вже пліч-о-пліч із ними перетнути лінію фінішу. Найспритніший хлопчак на всьому білому світі, який будь-коли розвідував усі будинки з привидами в містечку — а знайти такі, це вам кожен скаже, надзвичайно важко, — і не лише розвідував, а й оповідав про них, а відтак водив туди всіх приятелів нипати по льохах, і видиратися по плющах на цегляні стіни, і кричати в димарі, і пісяти з дахів, а ще улюлюкати, кривлятися, вигуцувати і горлати по-мавпячому. У день народження Джо Піпкіна з усіх пляшок «Орандж Краш» і «Нехі» в усьому світі злітали заткальця, і звідти гучними бабахами виривалися пінні фонтани, а рої безмежно щасливих бджіл розліталися по селах жалити старих дів. У день його народження озеро в розпал літа виходило з берегів і припливною хвилею налітало на хлопчаків, підкидаючи їх угору, від чого ті радісно верещали та заливалися сміхом.

Ні світ ні зоря, а ти, лежачи в ліжку, чуєш, як якась пташка постукує дзьобиком у шибку.

Піпкін.

Ти вистромлюєш голову у густе, як вода,
чисте, як сніг,
літнє
ранкове
повітря.

Там, на росяному моріжку, відбитки кролячих лапок вказують місця, де ще мить тому металася не дюжина кроликів, а лише один-однісінький кролик кружляв і петляв тут, чманіючи від радощів життя, перестрибуючи через живоплоти, куйовдячи папороть і топчучи конюшину. Те мереживо слідів нагадувало плетиво рейок на залізничній станції. Мільйон слідів на траві, але нема...

Піпкін.

Аж ось він підвівся, немов дикий соняшник у саду. Його видатне округле обличчя осяяне юним сонцем. У його очах миготять сигнали морзянки:

— Мерщій! Майже закінчилося!

— Що?

— Сьогодні! Зараз! О шостій ранку! Пірнай сюди! *Занурся!*

Або:

— Оце так *літо!* І незчуєшся, як воно — бац! — і промайнуло! Мерщій!

І він занурювався у соняшники, щоб випірнути звідти цибулиною.

Піпкін, милий Піпкін, найкращий і наймиліший з-поміж хлопчаків.

Морока хіба що його знає, як він примудрявся так швидко бігати. Кросівки в нього були допотопні — позеленілі від гасання лісами, побурілі від минулорічного вересневого шастання по стернях, замащені смолою після спринтів у доках та на пляжах, куди прибували баржі з вугіллям, з жовтими плямами від нехлюйських собак, у колючках і скалках від лазіння через дерев'яні паркани. Одяг на ньому був ніби знятий з опудала: мабуть, Піпкін позичав його на ніч собакам для прогулянок містечком, тому не дивно, що зранку закарваші були такі, наче їх корова пожувала, а штани на задниці рясніли плямами від падінь.

А волосся? Його волосся гороїжилось навсебіч медово-русявими го-стряками так, наче він надів на голову їжака. Вуха Піпкіна — чистісінький персиковий пушок. А на його руках, здавалось, були вкриті пилом рукавиці, що приємно пахтіли бровками-барбосами, і персиками, краденими із якихось українних садків.

Піпкін. Запаморочлива мішанка швидкостей, запахів і фактур усіх хлопчаків, які будь-коли гасали, падали, схоплювалися і мчали далі. За всі роки ніхто ніколи не помічав, щоби він хоч хвилинку всидів сидьма. Годі було намагатися пригадати, чи Піпкін колись у школі висидів понад годину на одному місці. Він останнім забігав до школи і першим вибігав звідти після дзвінка.

Піпкін, милий Піпкін.

Він хвацько виспівував йодлем¹, вигравав на казу² і ненавидів дівчат дужче за всіх інших хлопців з його ватаги, разом узятих.

Той Піпкін, що, обійнявши тебе за плечі, нашіптує тобі по секрету про великі справи, які чекають на вас цього дня, той самий, що міг захистити тебе від усього світу.

Піпкін.

Далебі, сам Господь прокидався рано-вранці, аби навч побачити, як Піпкін виходить зі свого будинку, достоту наче один із тих чоловічків на годиннику-метеостанції. А там, де перебував Піпкін, погода завжди була чудовою.

Піпкін.

Вони стовбичили перед його будинком.

Ось-ось розчахнуться двері.

Ось-ось звідти вигулькне Піпкін у клубах вогню та диму.

Отоді вже й почнеться справдешній Геловін!

«Нумо, Джо! Агов, Піпкін! — шепотіли вони. — Ну ж бо!»

¹ Йодль (нім. *Jodeln*) — в культурі різних народів і народностей — особлива манера співу без слів, з характерним швидким чергуванням грудних і фальцетних звуків.

² Казу (англ. *Kazoo*) — американський народний музичний інструмент у вигляді невеликого металевого або пластмасового циліндра, що звужується на кінці. У середині циліндра зверху вставлена металева пробка з мембраною з цигаркового паперу.

Розділ 3

Відчинилися вхідні двері.

І вийшов Піпкін.

Не вилетів. Не вискочив. Не вибухнув.

Вийшов.

І спокійно рушив доріжкою назустріч друзям.

Неквапно. І без жодної маски! Без маски!

Та й плентався він, наче старий шкарбун.

— Піпкін! — гучно вигукнули вони, ніби намагаючись розвіяти тривогу.

— Привіт, хлопці! — кинув Піпкін.

Його лице було бліде. Він силувано посміхнувся, але очі його були якісь дивні. Однією рукою хлопчак тримався за правий бік, так ніби там у нього з'явився фурункул.

Всі витріщились на його руку. І тоді він прибрав її.

— Ну що ж, — мляво проказав він. — Готові вирушати?

— Ще б пак, але *ти* сам наче не готовий, — зауважив Том. — Захворів, чи що?

— На Геловін? — запитав Піпкін. — Жартуєш?

— А де твій костюм?..

— Та ви йдіть, а я наздожену.

— Ні, Піпкін, ми краще зачекаємо, доки ти...

— Йдіть, — мляво протягнув Піпкін зі сполотнілим лицем, і він знову притиснув руку до боку.

— У тебе що, живіт болить? — запитав Том. — Ти батькам казав?

— Ні-ні, я не можу! Вони... — І тут йому на очі набігли сльози. — Пусте, кажу вам! Слухайте: йдіть-но прямо до чорторію. Просто до Будинку, гаразд? До того, що з привидами. Зустрінемося там.

— Клянешся?

— Клянуся. Постривайте, ви ще побачите мій костюм!

Хлопці почали відступати. Мимохідь вони то торкалися його ліктя, то легенько стукали його в груди, то жартома дотулялися кулаками до його підборіддя.

— Добре, Піпкін. Якщо ти впевнений...

— Я впевнений. — Він прибрав руку зі свого боку. Лице його на мить проясніло, ніби біль ущух. — На старт! Приготуватися! Руш!

Коли Джо Піпкін скомандував: «Руш!», вони зірвалися з місця.

Хлопці побігли.

Пів кварталу вони пробігли назадгузь, аби не спускати з очей Піпкіна, який стояв і махав їм рукою.

— Не зволікай, Піпкін!

— Я наздожену вас! — кричав він їм услід, даленіючи.

І його поглинула ніч.

Вони мчали. А коли обернулися знову, його вже не було.

Вони грюкали дверима, вигукуючи: «Круть-верть або смерть!», і їхні коричневі паперові мішечки наповнювалися неймовірними солодощами. Хлопці мчали галопом із обліпленими рожевими жуйками зубами. Вони неслися з червоними, як кров, губами.

Але от дивина: всі люди, що відчиняли їм двері, мов дві краплі води скидалися на їхніх власних матерів та батьків, як і цукерки, що сипалися, немов із конвеєра. Начебто вони з дому й не виходили. Занадто багато доброти лилося з кожного вікна і кожних дверей. А їм кортіло зачути рик підземельних драконів та грюкіт фортечних звідних мостів.

Таким робом вони, безнастанно озираючись, чи не йде Піпкін, опинилися на околиці містечка, у загумінку, де світло цивілізації поступалося мороку.

Чорторій.

Яруга, сповнена розмаїтих нічних звуків, зміїного сичання чорнильно-чорних струмків і потічків, відгомону бронзових осеней, що, прокотившись вогненно-бронзовим валом, згинули тисячу років тому. Ця глибочна розколина плодила і мухоморів з поганками, і холодних, наче каміння, жаб, і раків, і павуків. Там, глибоко під землею, був довжелезний лаз, де сочилися мертві води, де безнастанно котилось луною: «Прийди... прийди... прийди... а вже як прийдеш, то зостанешся тут навіки, навіки в шамотінні, шарудінні, капанині, біганині та шепотінні, і вже довіку звідси не вийдеш... довіку не вийдеш... довіку не вийдеш... не вийдеш...»

Хлопці вишикувалися на краю темного чорторію, дивлячись униз.

А тоді Том Скелтон, промерзлий до кісток, втягнув повітря, свиснувши крізь зуби, наче протяг, що розвіює вночі фіранки у спальні, та вказав рукою:

— Гей, онде *те місце*, куди нас відправив Піпкін!

Відтак Том зник.

Всі глипали йому вслід. Хлопці бачили, як він мчить стежкою, як його маленька постать пірнає у сто мільйонів тон нічної пітьми, що затужавіла у тій величезній темній ярузі, у тому вологому погребіщі, у тому невимовно прекрасному й моторошному чорторії.

З криками вони рвонули за Томом. На місці, де хлопці допіру стояли, осамотіло.

А містечко зосталося позаду наодинці зі своїм солодким стражданням.